

illud vocat certæ familiæ agnatos, aut cognatos, prout agnatum, vel cognatum juspatronatus est.

- (3) *Cap. 3 de Jurepatr. cap. unic. eod. in 6.*
  - (4) *Cap. 5 eod.*
  - (5) *Cap. 6 et ult. de Rer. permut.*
  - (6) *Cap. 6 et 16 de Jurepatr.*
  - (7) *Cap. 7 eod.*
  - (8) *Consule Schmalzgrueber Jus eccles. lib. 3 tit. 28 §. 5 num. 159.*
- * *V. Leg. 8 cit. tit. 15 Partit. 1.**

56. Successione transfertur juspatronatus ad hæredes sive legitimos, sive testamentarios (1), et vero transfertur in solidum, quamquam hæreditas inæqualiter dividatur, quoniam juspatronatus dividi non potest (2). Quæ successio defertur in stirpes, hoc est, jure representationis; et ideo pluribus patronis decedentibus, quorum alter duos hæredes reliquerit, alter unum, duo illi hæredes unum habebunt suffragium ad faciendam præsentationem, quoniam ambo unicum tantum patronum representant (3).

(1) Quod de jurepatronatus hæreditario intelligendum est; nam gentilitium defertur ad successores cum iis legibus, quæ in fundatione sunt constitutæ.

- (2) *Cap. 1 de Jurepatr.*
- (3) *Clem. 2 eod. tit.*

57. Cum autem inter plures patronos, aut unius patroni hæredes facile dissidia, litesque exoriantur, merito, ut hæc removeantur, constitutum est, eos recte posse inter se alternis vicibus dividere jus præsentandi (1). Quæ alterna divisio nisi facta fuerit, quoties facienda erit præsentatio, omnes patroni suum habebunt suffragium, sive vocem ad eam expediendam (2), et cum omnium voluntas consentiens non fuerit, ille erit antefendus, cui plura numero suffragia præsto sunt, nisi quid forte obstet, propter quod repulsam ferre debeat; cum autem paria erunt omnia, itemque cum orta inter patronos dissidia intra menses quatuor composita non fuerint, Episcopus beneficium conferet suo arbitratu (3).

(1) *Cit. Clem. 2 de Jurepatr.*

(2) Præsentatio interdum spectat ad collegium, et tunc omnes, qui collegium conficiunt, vocandi sunt ad ferendum suffragium, et præsentatio collegialiter, ut inquitur, fieri debet, adeout extra collegium facta non valeat. Interdum vero pertinet ad plures divisim, sive *uti singulos*, et tunc separatim præsentatio fieri potest, neque necesse est, quod omnes eodem tempore consensum præbeant.

- (3) *Cap. 3 et 27 de Jurepatr. cit. Clem. 2 eod.*

* *V. Leg. 11 tit. 15 Partit. 1.**

58. Amittitur juspatronatus, si Patronus Ecclesiam reparare, et conservare recuset (1), si eadem incendio consumpta fuerit, vel motu terræ, vel vetustate, aut vitio suo corruerit; si patronus suo se jure abdicet, aut alteri concedat (2), vel Ecclesiam, nulla sui juris facta reservatione, collegiatam fieri patiatur (3), vel prædium vendat, cui juspatronatus adhæret; si in hæresim inciderit (4), si ecclesiæ Rectorem, aut clericum, vel per se, vel per alios occidere, seu mutilare ausus fuerit (5), vel jura ecclesiæ usurpaverit (6), vel separatim juspatronatus vendiderit (7); denique si præscribi permisserit.

(1) *Benedictus XIII. Const. Pius et misericors 59 §. 7 pag. 598 tom. 11 Bullar. Roman. edit. Mainardi.*

(2) *Cap. unic. de Jurepatr. in 6.*

(3) *Cap. 25 de Jurepatr.*

(4) *Cap. 10 de Hæret.*

(5) *Cap. 12 §. Sacri de Pœnis.* Atque hæc quidem pœna, non ipsum modo patronum comprehendit, sed ejus etiam descendentes usque ad quartum gradum, modo post homicidium nati sint. Nam qui nati sunt antequam Ecclesiæ Rector interficeretur, nullam rependunt pœnam, sicuti ostendit *Benedictus XIV: de Synod. diocess. lib. 13 cap. 24 num. 21.*

(6) *Conc. Trident. Sess. 25 cap. 9 de Reform.*

(7) *Cap. 6 de Jurepatr. Conc. Trid. indic. loc.*

(N. S. Postremo jura Patronorum in ipsum Beneficium et Beneficiarium restant hic explicanda. Ac. 1 Patroni jus est Ecclesiam patronatam, ejusdemque fundos, bona, et quidquid ad illam pertinet, defendere, ac tueri: *Conc. Tolet. IX Can. 1 et 2.* Ex quo jure factum esse, ut fundatoribus, eorumque successoribus nomen *Patroni* adsignaretur, conjicit *Espenius P. 2. l. 25, Cap. 1 n. 14;* et expresse docet idem *Alphonsus Leg. 5 tit. 15 Partit. 1.*

2. Patroni jus est, censum, si quem sibi in fundatione reservavit, exigere. Nihil enim prohibet, quin Fundator in ipsa fundatione pensionem aliquam, vel sibi, successoribus suis; vel etiam alteri, quotannis solvendam constituat; *Cap. 15 de Censibus, Glossa ad Cap. 25 de Jurepatr.* Id etiam tradit *Lex 2 ibid.* Quinimmo potest Fundator ejusmodi conditionem in fundatione adponere, scilicet, ut fructus Ecclesiæ vacantis cedant Patrono: *Glossa ad Cap. 13 de Elect. in 6.* Veruntamen nequit Beneficiarius sua privata auctoritate Patrono, vel novam de Beneficii proventibus pensionem addicere, vel jam constitutam augere: immo si Patrono, quo præsentationem facilius obtineat, ampliora præstare jura spondeat, vix, aut ne vix quidem à simoniaca labe immunis erit. Quia tamen hoc pensionis sibi servandæ jure nonnulli quondam Patronorum abuterentur, ita ut immodicis sumptibus, et conviviis Ecclesiæ prægravarent, *Syn. Vallisolet. Cap. 15* constituit, unum tantum prandium Patrono, ejusque simul cognatis exhibendum ab Ecclesiæ Rectore, sub pœna amissionis Patronatus, *donec Rectori ipsi, aut Successori ejusdem satisfecerint competenter.* Id quod dein sua lege firmavit *Joannes I an. 1390, Leg. 7 Tit. 5 Lib. 1 Novis. Compilat.* pœna etiam pecuniaria transgressoribus imposita. Ut autem omnis simoniacæ maculæ suspi-

cio in Beneficiorum collatoribus procul repelleret Philippus III, declarat, quorumcunque Beneficiorum à se factam præsentationem nullam, et irritam esse, quæ donis interpositis adepta fuerit: *Leg. 18 Tit. 23 Lib. 8 Novæ Recop.*, et eadem Syn. Vallis-olet. *Cap. 20* decernit, quod *Prælati, ad quem institutio pertinet, à præsentato Clerico, antequam in Beneficio ipsum instituat, corporale recipiat juramentum, quod pecuniam, vel aliud minus quodcumque Patrono, nec ali pro eodem, pro præsentatione hujusmodi, nec promissit, nec dedit per se, vel per alium quoquo modo.* Idem præscripsit Synodus Valent. an. 1565, *Sess. 5 Tit. 4 cap. 15.*

3. Patronis jus est inspicere, num Beneficiarius leges in fundatione sanctitas fideliter observet, et proventus Ecclesiasticos legitime administret. Ad rem Conc. Tolet. IV Canone 53: *Si amplius quidpiam ab eis (Episcopis) præsumtum extiterit, per Concilium restauretur: appellantis aut ipsi conditoribus, aut certe propinquis eorum, si jam illi à sæculo discesserint.* Expresius Syn. Tolet. IX Can. 1: *Condignis filiis, vel nepotibus, honestioribusque propinquis ejus, qui construxit, vel ditavit Ecclesiam, licitum sit hanc bonæ intentionis habere sollicitiam, ut si Sacerdotem, seu Ministrum aliquid ex collatis rebus præviderint defraudare; aut commonitionis honeste conventionem compescant, aut Episcopo, vel Judici corrigenda denuntient. Quod si talia Episcopus agere tentet, Metropolitanus ejus hæc insinuare procurent. Si tamen Metropolitanus talia gerat, Regis hæc auditibus (al. auribus) intimare non differant* Uterque hic Canon refertur à Gratiano *Can. 40 Caus. 16 Q. 1*, et *Canone 51 ibid. Q. 7*; eademque doctrina traditur ab Alphonso nostro *laud. Leg. 3*. Igitur ubi Syn. Trident. *Sess. 24 Ref. cap. 3* decernit: *Patroni vero in iis, quæ ad Sacramentorum administrationem spectant, nullatenus se præsumant ingerere, neque visitationi ornamentorum Ecclesiæ, aut honorum stabilium, seu fabricarum proventus immisceant; eo sensu profecto ejusmodi sanctio intelligenda est, scilicet ne Patroni prætextu inspectionis, et defensionis, quæ sola ipsis convenit, ipsam proventuum Ecclesiasticorum administrationem, quæ ad Beneficiarium spectat, vel Ecclesiæ visitationem, quæ Episcopi est, sibi audeant vindicare. Quod etiam innuit Syn. Tolet. IX, quæ *ibid.* statim subnequit: *Ipsi tamen hæredibus, in eisdem rebus, non liceat quasi juris proprii potestatem præferre... sed hoc solum in salutarem sollicitudinem adhibere.**

4. Patrono tandem jus est, ut si ipse paupertatis infortunis jaectetur, ex fructibus Ecclesiæ, si qui supersint, alendus sit: *Cap. 25 hoc tit.*; Conc. Tolet. IV *ibid. Can. 50 Caus. 16 Q. 7*. En ejusdem Concilii *Can. 53*, alias 57, admodum exactam fidem exactum: *Quicumque ergo fidelium de facultatibus suis, Ecclesiæ aliquid devotione propria contulerunt, si forte ipsi, aut filii eorum redacti fuerint ad inopiam, ab eadem Ecclesia suffragium vitæ pro temporis usu percipiant.* Id etiam docet Alphonsus *laud. Leg. 2 ejusd.* Porro hujusmodi subsidium debetur Patrono non tam intuitu paupertatis, quam beneficentiæ; quare non alimenta modo, verum etiam quæ ad vitam decenter sustentandam sunt necessaria, illi erunt præstanda; quantum tamen tum ejusdem conditio postulat, tum Ecclesiæ fert facultas. *Si enim (ait idem Canon) Clericis, vel Monachis, seu peregrinis, aut quilibet necessitatem sustinentibus, pro solo Religionis intuitu, in usum res Ecclesiasticæ largiantur, quanto magis his consulendum est, quibus retributione justa debetur?* Non titulo præsentationis, sed foundationis; unde si Patronus jus præsentandi vel dimisserit, vel alterit ecesserit, adhuc ipsi ad inopiam redacto subveniendum est.

Porro Patronis jura quoque honorifica præstanda sunt, quæ in externis observantiæ indicis consistunt: hinc Patrono deferendus 1 honor Processionibus *Cap. 25 hoc Tit. et Leg. 1 ejusd.*, scilicet tum in publicis supplicationibus, aliisque hujusmodi processionibus, tum in suscipienda pace, quæ in Missa publice in Ecclesia defertur, tum demum et in thuris suffitu, sive thurificatione, prior, et honoratior Patrono dundus est locus. Neque enim Ecclesia antiquissimam unquam improbavit praxim, ut nimirum ea etiam, quæ ad pietatem, cultumque Religionis Deo impendendum primario instituta sunt, honorificentiori quadam ratione, uti Episcopis, et Sacerdotibus, ita et Patronis præstentur. Et sane jam inde ab antiquis temporibus, uti constat ex veteri *Ordine Romano*, Episcopis, et Sacerdotibus sigillatim, et seorsum à reliquo Clero thuris suffitus deferri consuevit.

2. Debetur honor aquæ benedictæ; scilicet ut Patronus diversa ratione ac alii adspargatur. Porro hac in re caveant Patroni, ne sibi tradi adspergillum contendant, quo seipsos adspargant: id quod Episcopo dumtaxat reservatum est: sed satis habeant, si ab ipso Beneficiario ritu peculiari adspargantur: neque enim ab alio, quam à Sacerdote ad benedicendum ab Ecclesia specialiter constituto, aquæ lustralis adspersionem, quæ species benedictionis est, licet accipere.

3. Debetur honor precum; scilicet ut publice in Ecclesia fidelium precibus commendentur, et quidem nominatim. Hoc jus dubio procul spectat *Can. 19 Syn. Emeritensis*, quæ in hanc rem sic habet: *Eorum nomina, à quibus eas Ecclesias constat esse constructas, vel qui aliquid his sanctis Ecclesiis videntur, aut visi sunt contulisse, si viventes in corpore sunt, ante Altare recitentur tempore Missæ: quod si ab hac decesserint luce, nomina eorum cum ordine recitentur.*

4. Debetur honor sedis; scilicet ut perpetua, et specialis in Ecclesia Patrono constituatur sedes, et quidem in navi Ecclesiæ, vel etiam in ipso Choro, vel Presbyterio. Antiquitus quidem sacra septa ingredi laici omnino vetabantur; at sequentis temporibus id juris Patronis sensim impertiri cœpisse, constat ex Syn. Wigoniensi *Can. 3*: *Ne laici stent intra Cancellos, dum celebrantur divina, salva tamen reverentia Patronorum: cui adhæret Alphonsus noster in mox *laud. Leg. 1.**

5. Debetur honor sepulturæ; scilicet in honorificentiori Ecclesiæ loco Patronorum cadavera humanda sunt. Unde sepulturam habere in Choro maxime honorificum reputatur. Porro num soli Patrono id juris tribuendum sit, an etiam ejus cognatis, adfinibus etc. ex litteris foundationis deducendum.

6. Demum Patrono jus est stemma gentilitium in Ecclesia patronata adponere; id quod de Patrono non solum laico intelligendum, sed etiam Ecclesiastico; licet hic, non proprio nomine, sed Ecclesiæ dumtaxat, vel dignitatis, patronatum possideat: quod et de reliquis honorificis juribus hactenus expositis etiam intelligas.

Ceterum circa honorifica jura Patronis præstanda attendendæ quoque sunt peculiare locorum consuetudines. Ad rem Franciscus le Roy (*Lib. 2 cap. 5*): *In officiis, et honoribus exhibendis, non modo videndum est, quod lege sancitum, sed quid consuetudine valeat: modo tamen non ejusmodi consuetudine jura inducantur, quæ vel Ecclesiæ decori opponantur, vel rectam divinarum officiorum administrationem turbent; quæ, licet longævo usu inducta, adhuc tamen poterunt legitima auctoritate aboleri.*

* Hispaniæ Reges universali Jurepatronatus in istarum ditionum ut et Indiarum Ecclesias potiri, alibi, ex Concordato an. 1753, *leg. 1 tit. 18, lib. 1 Novis. Compilat.*, quæ consonat novissima an. 1851 Conventio, expressum

habemus. Istius Regaliæ fundamentum Philippus II (*leg. 4 tit. 17 ibid.*) esse pronuntiabat *jus, et antiquam consuetudinem, justos titulos, ac Apostolica privilegia*. Porro tituli à Rege hic allati sunt, teste D. Gregorio Mayans et Sisear, opp. «Observaciones legales, históricas y críticas sobre el Concordato celebrado en 20 de febrero de 1753», non solum fundatio, *edificatio et dotatio*, sed etiam «locorum, in quibus Ecclesiæ, monasteria ac beneficia consistunt, *ex infidelium manibus et potestate ereptio*»; cujus postremi tituli in *Septimo Decretal. (de Jurepatr. cap. 1.)* ab Adriano VI Pont. et Partit. 1 tit. 5 leg. 18 mentio fit. (*Observ. 12 et 27*) Consonat quoque Cl. Gregorii Lopez in istam legent comment., sic concludens: «Quia scilicet terram quæsierunt, Ecclesias construxerunt, fundaverunt, et dotaverunt; ex istis ergo causis Reges Hispaniæ Juspatronatus acquisierunt; et sic non sufficeret quod tantum esset Reges, ad hoc jus consequendum; licet alias Reges, ex, eo quod Reges, respectu defensionis, et patrocinii Ecclesiarum, dicantur *Patroni*; cap. *Principes* 25, *quæst. 5.*»

De prædictæ autem Regaliæ juribus, idem Mayans, cit. *Observ. 27*. Præcipuum est, quod Principibus non obstat lapsus quatuor mensium, intra quos cæteri ex laicis Patronis præsentationem expedire tenentur, adeo ut eo tempore elapso, nihil agant. De tali nostrat. Monarcharum jure sic se habet N. Garcia *De Beneficiis*, part. 10 cap. 2 num. 54: «Et ita practicari videmus: cum Rege enim non curatur de tempore, et termino ad præsentandum, tam in Episcopatibus, quam in aliis præsentationibus.»

Denique meminisse hic oportet Regii decreti 30 April. 1852, adsentiente Apost. Nuntio lati, cujus art. 1 et 2 transcribere lubet: «Art. 1.º Desde el día 17 de octubre último, en que se publicó el Concordato como ley del Estado, se considerará derogada á ley de 19 de agosto de 1841, relativa á capellanías colativas de Patronato, *activo ó pasivo, de sangre*. De la misma manera y desde igual fecha se entenderán derogadas las disposiciones relativas á las fundaciones piadosas familiares. Art. 2. A su consecuencia, quedan subsistentes las capellanías colativas de Patronato, *activo ó pasivo, de sangre*, esten ó no actualmente vacantes, cuyos bienes no hayan sido adjudicados judicialmente á las familias respectivas, ó para cuya adjudicación no pendiere juicio, en ejecución de la ley de 19 de agosto de 1841 y otras disposiciones, antes de dicho día 17 de octubre. Lo mismo se entenderá respecto á las fundaciones piadosas arriba mencionadas. Cæteri ejus deer. art. allatis consequentes sunt.

Suppositam isthic Jurispatronatus in *activum* et *passivum* divisionem facile intelliges. *Activum* illud est, quod in jure præsentandi cæterisque expositis prærogativis consistit: *passivum* autem, quod competit certis personis aut certo personarum generi, consistens in jure eisdem à fundatore concesso, quo ipsæ tantum in adeptione alicujus beneficii admittantur, aut saltem ad adipiscendum beneficium cæteris præferantur, ut definit Cl. Berardi *Comment t. 2 Dis. 4 cap. 2 §. ult.*

Nec omittenda Reg. ordinat. 16 Februarii 1852, ubi de concessione Jurispatronatus ad vitam, cum onere expensarum pro cultu ac fabrica parochialium Ecclesiarum, uti in eo proponitur, quæstio est; quod facilius, ut opinamur, ad effectum, restituta apud nos primogeniorum seu *majoratum* institutione, perduceretur; idemque de collegiatis eccles. privati jurispatronatus animadvertas. *

TITULUS VI.

QUIBUS ECCLESIASTICI MAGISTRATUS, ET BENEFICIA RECTE TRIBUANTUR.

1. QUID IN BENEFICIORUM CONCESSIONIBUS OBSERVANDUM?—2. BENEFICIA DIGNIORIBUS SUNT CONFERENDA.—3 ET 4. PARCELIÆ PER CONCURSUM CONFERUNTUR.—5. A BENEFICIIS REPELLUNTUR, QUI CANONICO IMPEDIMENTO LABORANT.—6. QUI NON HABENT ÆTATEM.—7. AUT ORDINEM.—8. AUT DOCTORIS GRADUM, QUEM BENEFICIUM POSTULAT.—9. LEGES FUNDATORUM IN CONFERENDIS BENEFICIIS.—10. STATUTA, ET CONSUETUDINES ECCLESIAARUM.—11. QUOD JUS OBTINEAT IN DELEGATIS?

4.

Nunc videamus, quibus Ecclesiastici Magistratus, et Beneficia recte tribuantur; deinceps ostendemus, quæ impedimento sint quominus rite, et recte ordines suscipiantur. Illud initio tenendum est, vacua esse oportere ecclesiastica beneficia, ut ea recte concedantur. Nam collatio, quin etiam promissio beneficii non vacantis, nisi fiat à Summo Pontifice, nulla est (1), et qui sciens prudens ad beneficium non vacuum institui se passus fuit, is ab ecclesiastica communione pellendus est (2). Deinde collatio idoneo tempore, hoc est, intra sex menses est expedienda (3), ne hoc elapso tempore, jus conferendi devolvatur ad proximum Superiorem (4); eaque non pretio fieri debet, non sub conditione, non alternatim, non impetrari per vim, et metum, non per obreptionem, et subreptionem.

(1) *Cap. 2 et 7 de Concess. præb. Concil. Trid. Sess. 24 cap. 19 de Reform.* ubi sublatae sunt *gratiæ*, quæ dicuntur, *expectativæ et reservationes mentales*, et *aliæ quæcunque gratiæ ad vacatura*.

(2) *Cap. 1 de Concess. præb.* Vide etiam *Reg. 21. Cancellar.*

(3) *Cap. 5 eod.*; atque hoc tempus numeratur à die cognitæ vacationis.

(4) *Cap. 2 eod.*

(N. S. In Beneficiorum Collationibus id maxime cavendum est, ut simoniacæ labis, vel suspicio procul abigatur. Qua de re præf. Syn. Vallisolet, *Cap. 20* ita constituit: *Gratia si non gratis datur, et recipitur, gratia non est. Igitur... jubemus ne Episcopus, vel quivis alius ad quem Beneficii Collatio pertinet, ratione Collationis Beneficii aut Cancellariæ, seu alio quocunque quæsito colore, aliquid præsumant per se, nec per alium exigere, recipere, seu etiam retinere*; idque sub pœna privationis à Collatione Beneficiorum per sex menses, ita ut Collationis jus ad Superiorem pro tunc devolvatur. Consonat Syn. Compostel. an. 1565 *Act. 5 Decret. 3, et 9*; et Tolet. an. 1582 *Act. 2 Decr. 8.*)